

คู่มือการทำวิจัย
สร้างสรรค์หรือ
ผลงานสร้างสรรค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

KM ประจำปีการศึกษา 2562

คำนำ

สรุปผลการดำเนินงานโครงการการจัดการความรู้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายละเอียดขั้นตอนและผลการดำเนินงานของกิจกรรมการจัดการความรู้ในหัวข้อ “คู่มือการทำวิจัยสร้างสรรค์หรือผลงานสร้างสรรค์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพงานตามแนวทางของการจัดการคุณภาพ ประจำปีการศึกษา 2562 เพื่อเป็นการสรุปผลและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. ความหมายของวิจัยสร้างสรรค์และผลงานสร้างสรรค์	2
2. กระบวนการของงานสร้างสรรค์	4
3. องค์ประกอบการทำงานวิจัยสร้างสรรค์	8
4. ตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	10
5. บทสรุปการจัดการความรู้	31
บรรณานุกรม	32

สารบัญญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 1 ประกาศราชกิจจานุเบกษา	1
ภาพที่ 2 การเทียบเคียงแนวคิดในการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์	3
ภาพที่ 3 กระบวนการงานสร้างสรรค์	5
ภาพที่ 4 ตัวอย่างกระบวนการคิดงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะ	6
ภาพที่ 5 ตัวอย่างกระบวนการคิดงานสร้างสรรค์ด้านดุริยางคศิลป์	7
ภาพที่ 6 การเปรียบเทียบโครงสร้างของงานวิจัยสร้างสรรค์และงานวิจัย	8
ภาพที่ 7 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ไม้เจริญ และคณะนักแสดง	13
ภาพที่ 8 “ระบำหิ่งห้อยอัมพวา” ได้รับเชิญไปแสดงยังสถานที่ต่าง ๆ	14
ภาพที่ 9 ไปสเตอร์และภาพถ่ายในการประชาสัมพันธ์วงดนตรี “อีสานพิวชั่น”	17
ภาพที่ 10 แผนที่แสดงเขตในกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยคัดเลือก	18
ภาพที่ 11 กรอบแนวคิดของงานวิจัย	19
ภาพที่ 12 กรอบการดำเนินงาน	20
ภาพที่ 13 ภาพถ่ายก่อนนำมาต่อในหลายมุมมอง	21
ภาพที่ 14 ภาพถ่ายที่ต่อแล้วก่อนปรับเป็นขาวดำ	21
ภาพที่ 15 ภาพถ่ายที่ใช้เทคนิคการต่อภาพและแสงเสร็จสมบูรณ์	21
ภาพที่ 16 อาจารย์ ดร. วรพรรณ สุรัสวดี กับนิทรรศการ “ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ”	23
ภาพที่ 17 ภายในนิทรรศการ	23
ภาพที่ 18 ภาพถ่ายในเขตธนบุรี	24
ภาพที่ 19 ภาพถ่ายในเขตบางรัก 3 (สี่พระยา)	24
ภาพที่ 20 ภาพถ่ายในเขตบางซื่อ 1 (บางโพ)	25
ภาพที่ 21 ภาพถ่ายในเขตบางเขน 2 (วัชรพล)	25
ภาพที่ 22 ภาพถ่ายในเขตหลักสี่	26
ภาพที่ 23 กรอบแนวคิดของงานวิจัย	28

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 24 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น รับรางวัลการประกวด สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมฯ ประจำปี 2562	30
ภาพที่ 25 เอกสารการจดลิขสิทธิ์ผลงาน	30

คู่มือการทำวิจัยสร้างสรรค์หรือผลงานสร้างสรรค์

ในอดีตที่ผ่านมา งานวิชาการสร้างสรรค์ยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการอธิบายกระบวนการสร้างจนสำเร็จเป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจนได้เพียงพอเท่ากับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ขณะที่กระบวนการสร้างสรรค์ของโลกตะวันตกมีการยอมรับอย่างแพร่หลาย ประเทศไทยเองเกิดการขยายตัวของกรยกย่องหรือการประกาศเกียรติคุณให้แก่ผู้ที่มีผลงานสร้างสรรค์ เช่น รางวัลศิลปป็นศิลปาธร ของกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรางวัลที่มอบให้แก่ศิลปินร่วมสมัยสัญชาติไทย ในสาขาทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ คีตศิลป์ ภาพยนตร์ ศิลปะการแสดง และการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งรางวัลศิลปป็นกิตติคุณสำหรับศิลปินอาวุโส เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปินร่วมสมัยให้ก้าวไปในเส้นทางอาชีพได้อย่างมั่นคง และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการสร้างสรรค์งาน ต่อมาสำนักงานการอุดมศึกษาจึงจัดทำเกณฑ์มาตรฐานเพื่อเป็นช่องทางการเอื้อประโยชน์แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยได้สร้างผลงานตามศาสตร์ที่เหมาะสมกับแต่ละศาสตร์สาขา งานงานวิจัยสร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในวงวิชาการ

การขอกำหนดเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตามประกาศ กพอ. พ.ศ. 2563 ได้กำหนดประเภทผลงานทางวิชาการ โดยอาจารย์สามารถยื่นขอตำแหน่ง ได้แก่ งานวิจัย ผลงานวิชาการในลักษณะอื่น ผลงานวิชาการรับใช้สังคม และตำราหรือหนังสือ (กพอ. 2563: 51) ผลงานทางวิชาการลักษณะอื่นในศาสตร์สาขาด้านมนุษยศาสตร์ ได้แก่ ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ศิลปะ และวรรณกรรมนั้น อาจารย์สามารถนำมาขอผลงานในลักษณะอื่นที่จัดเป็นผลงานด้านสุนทรียะ ศิลปะ สิทธิบัตร หรือซอฟต์แวร์ได้

๖. คำจำกัดความ รูปแบบ การเผยแพร่ และลักษณะคุณภาพของผลงานทางวิชาการ (ต่อ)

๖.๒ ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ๑๐ ประเภท ดังนี้

- ๖.๒.๑. ผลงานวิชาการเพื่ออุตสาหกรรม
- ๖.๒.๒ ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้
- ๖.๒.๓ ผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาโยบายสาธารณะ
- ๖.๒.๔ กรณีศึกษา (Case Study)
- ๖.๒.๕ งานแปล
- ๖.๒.๖ พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรม และงานวิชาการในลักษณะเดียวกัน
- ๖.๒.๗ ผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ๖.๒.๘ ผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะ ศิลปะ
- ๖.๒.๙ สิทธิบัตร
- ๖.๒.๑๐ ซอฟต์แวร์

ภาพที่ 1 ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 147 ง. 2563: 54.

อาจารย์ที่ต้องการทำงานวิจัยสร้างสรรค์หรือผลงานสร้างสรรค์มีความจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจนิยาม ความหมาย เพื่อเป็นกรอบของการสร้างผลงานวิจัยทางศิลปะให้เข้าใจเสียก่อน ซึ่งสามารถศึกษารายละเอียดดังกล่าวได้จากเอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2563

1. ความหมายของวิจัยสร้างสรรค์และผลงานสร้างสรรค์

ความหมายของวิจัยสร้างสรรค์และผลงานสร้างสรรค์ สรุปความได้ดังนี้

“วิจัย” (Research) หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ การค้นคว้าหาความรู้ใหม่อย่างมีระบบ ระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพื่อให้ได้ความรู้ที่เชื่อถือได้มีเหตุมีผลเป็นไปตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (ราชบัณฑิตยสภา)

“สร้างสรรค์” (Create) หมายถึง การสร้างให้มีขึ้น ให้เกิดขึ้น และยังมีความหมายในลักษณะริเริ่มในทางดี นอกจากนี้ยังมักใช้ทางนามธรรม เช่น สร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้แก่สังคม และกรณีเป็นคำวิเศษณ์ เช่น คิดค้น, จัดทำ, ประดิษฐ์, รังสรรค์, ความคิดสร้างสรรค์ และศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2555: 22-23) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยสร้างสรรค์หรือ การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า “...การวิจัยสร้างสรรค์ หรือ การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ หรือ creative research เป็นศัพท์ใหม่ที่ใช้เรียกการค้นคว้าและการอธิบายทางวิชาการในการประกอบสร้างผลงานศิลปกรรมสาขาทัศนศิลป์และนาฏยศิลป์...”

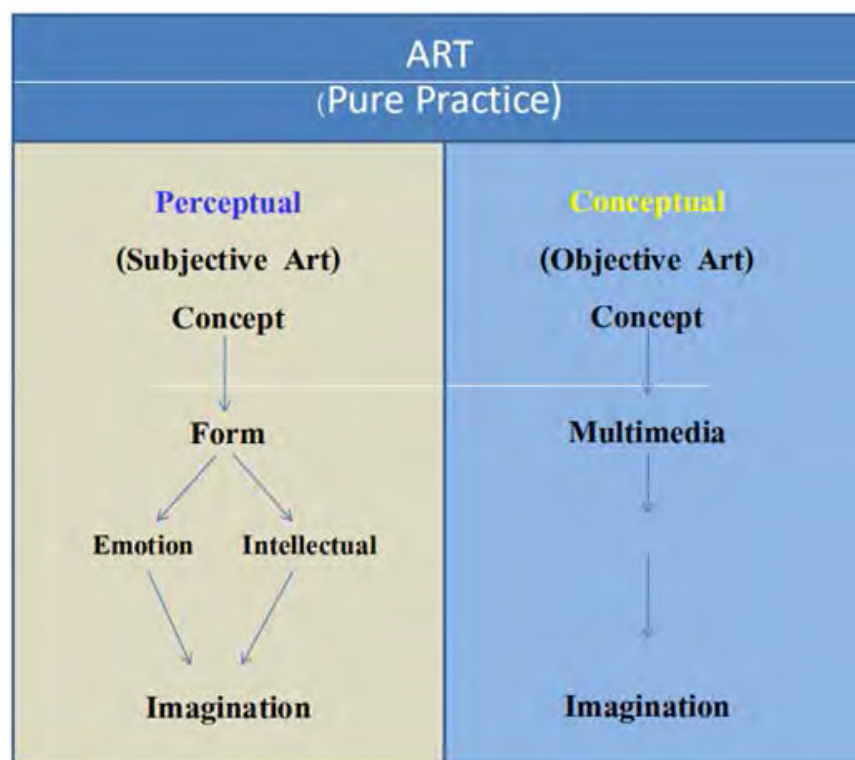
ปรีชา เกาทอง (มปท.) ได้บรรยายเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยทางศิลปะ สรุปได้ว่า ระเบียบวิธีวิจัยของงานสร้างสรรค์มีกรรมวิธีของการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการมีการปฏิบัติ มีขั้นตอน การสืบค้น การวิเคราะห์ หรือการกำหนดแนวคิด ขึ้นอยู่กับการกำหนด ขึ้นอยู่บริบท ปัจจัย และแนวทางที่จะอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลของงานตนเองได้

การวิจัยสร้างสรรค์ศิลปะ (Practice led/Practice based + Research)

การสร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย เป็นการทำงานสร้างสรรค์โดยให้การปฏิบัติเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความรู้ใหม่ ในสาขานั้น ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการศึกษาและสร้างสรรค์ การแสดงออกด้วยความเป็นเอกลักษณ์ของผลงาน (Originality) หรือการพัฒนาความรู้ ที่เกิดจากการสร้างสรรค์งานในสาขาหนึ่ง ๆ ที่มีผลสรุปจากงานวิจัย

ดังนั้น “วิจัยสร้างสรรค์” จึงหมายถึง การวิจัยที่มีการสร้างสรรค์ตามระเบียบวิธีและกระบวนการของศาสตร์ต่าง ๆ โดยมากในการให้นิยามจะมีความหมายครอบคลุมศาสตร์ด้าน ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณกรรม นอกจากนี้มีแบบแผนระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แล้ว ยังผสมผสานการสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ หรือจินตนาการ ซึ่งสามารถเทียบเคียงระเบียบการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ได้ดังนี้

การวิจัย	การสร้างสรรค์
ข้อเท็จจริง	จินตนาการ
วัตถุวิสัย	จิตวิสัย
องค์ความรู้ ความรู้	ความรู้สึก ความสะเทือนใจ
ความเป็นจริง	ความจริง
ทฤษฎี	ความคลใจ
ระเบียบวิธี	การผจญภัย
โดยสำนึก	โดยไร้สำนึก
ขอบเขตของการวิจัย	ความไร้ขอบเขตของจินตนาการ
เหตุผล	ญาณหยั่งรู้
รับผลทางวัตถุ นวัตกรรม	ผลทางใจ ปัญญาญาณ
อ่านงานวิจัยแล้วได้ข้อเท็จจริง ความรู้	เข้าถึงศิลปะแล้วจิตวิญญาณสูงขึ้น

ภาพที่ 2 การเทียบเคียงแนวคิดในการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

ที่มา: ปรีชา เกาทอง. มปป.

จากการเทียบเคียงแนวคิดของการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ของ ปรีชา เกาทอง หากมองในภาพรวมจะพบว่า มีขั้นตอนแบบแผนคล้ายคลึงกันกับงานวิจัย แต่ในการทำงานสร้างสรรค์จะมีบางประเด็นหรือหลักแนวคิดที่ต้องอธิบาย ถ่ายทอด แสดงออก หรือสร้างปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางจิตพิสัยเป็นหลัก เช่น ในเรื่องของแรงบันดาลใจ กระบวนการสร้าง การให้คุณค่า จินตนาการของงาน เพื่อให้เกิดความประทับใจ ความสะเทือนใจ อารมณ์ร่วม ซึ่งแสดงออกจากความรู้สึกและจิตใจที่สำคัญมากกว่าของผู้สร้างและผู้ชมเป็นหลัก

งานสร้างสรรค์

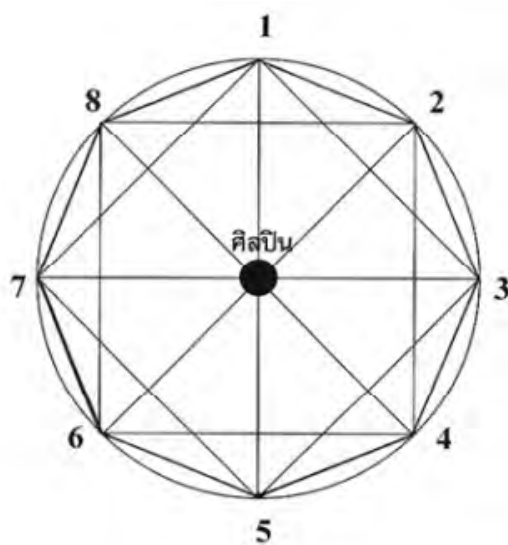
“งานสร้างสรรค์” ตามความหมายของคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาฉบับปีการศึกษา พ.ศ. 2557 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2560: 33) หมายถึง

“ผลงานศิลปะและสิ่งประดิษฐ์ทางศิลปะประเภทต่าง ๆ ที่มีความเป็นนวัตกรรม โดยมีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมตามประเภทของงานศิลปะซึ่งมีแนวทางการทดลองหรือการพัฒนาจากแนวคิดสร้างสรรค์เดิม เพื่อเป็นต้นแบบหรือความสามารถในการบุกเบิกศาสตร์ อันก่อให้เกิดคุณค่าทางสุนทรีย์และคุณประโยชน์ ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพตามการจัดกลุ่มศิลปะของอาเซียน งานสร้างสรรค์ทางศิลปะ สามารถแบ่งได้ ดังนี้

- 1) สาขาทัศนศิลป์ ประกอบด้วยผลงานด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ สื่อประสม สถาปัตยกรรมและงานออกแบบประเภทอื่น ๆ
- 2) สาขาศิลปะการแสดง ประกอบด้วยดุริยางคศิลป์ นาฏยศิลป์ รวมทั้งการแสดงรูปแบบต่าง ๆ และ
- 3) สาขารรณศิลป์ ซึ่งประกอบด้วยบทประพันธ์และกวีนิพนธ์รูปแบบต่าง ๆ”

2. กระบวนการของงานสร้างสรรค์

งานสร้างสรรค์มีกระบวนการหลัก 3 กระบวนการ ได้แก่ การใช้แนวคิด การสร้างรูปแบบ และการให้ความหมายหรือคุณค่า ดังกรอบความคิดด้านล่างนี้

1. แรงคลใจ
2. แนวคิด
3. ทศนคติความเชื่อ
4. การตีความ

ความคิด

- คิดจะทำเรื่องอะไร ทำไม?
- เรื่องที่ทำมีความสำคัญอย่างไร เพราะอะไร ทำไม?
- เรื่องที่มีหลักการเหตุผลอย่างไร เพราะอะไรทำไม?
- เรื่องที่มีเหตุผลอ้างอิงอย่างไร เพราะอะไร ทำไม?
- เรื่องที่จะทำมีจุดเด่น จุดประสงค์ อย่งไร เพราะอะไร ทำไม?
- เรื่องที่จะทำมีขอบเขตแค่ไหน เพราะอะไร ทำไม?

5. รูปแบบ
6. แนวเรื่อง
7. การแสดงออก

รูปแบบ

- เรื่องที่จะทำมีรูปแบบวิธีการ อย่งไร เพราะอะไร ทำไม?
- เรื่องที่จะทำมีแนวเรื่อง อย่งไร เพราะอะไร ทำไม?
- เรื่องที่จะทำมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอน การแสดงออก แบบไหน อย่งไร เพราะอะไร ทำไม?

8. เนื้อหาสาระ

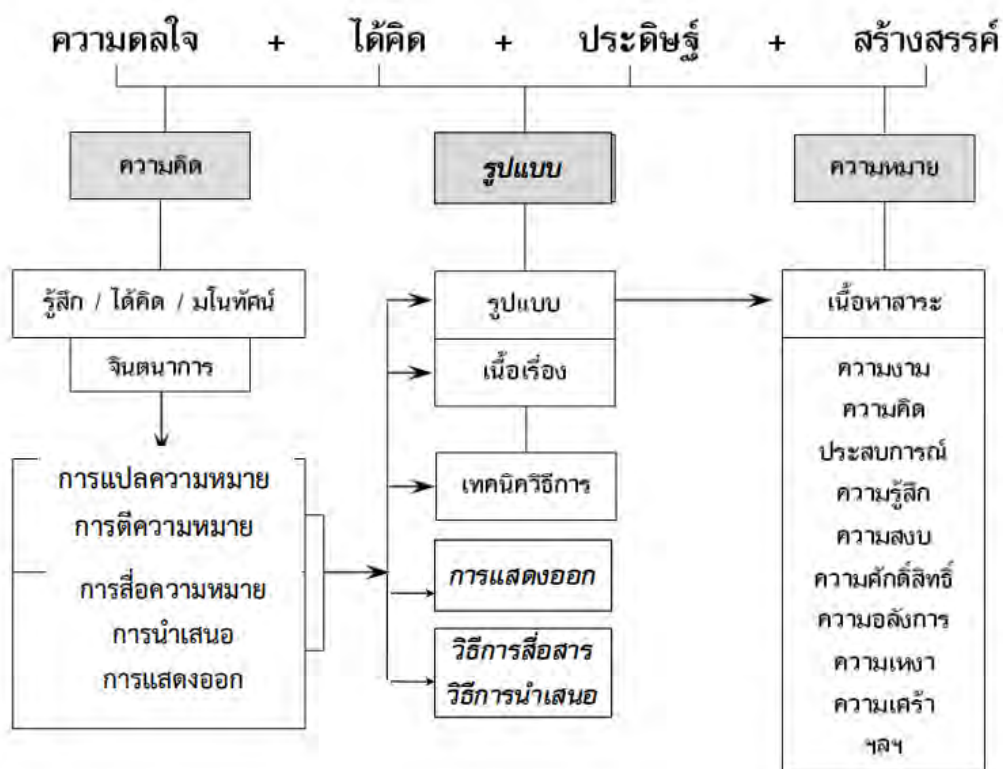
ความหมาย

- เรื่องที่จะทำมีต้องการให้มีผลรูป เป้าหมายและเนื้อหาสาระเป็นอย่งไร เพราะอะไร ทำไม? เกื่ออะไร?

ภาพที่ 3 กระบวนการงานสร้างสรรค์

ที่มา: ปรีชา เกาทอง. มปป.

ขั้นตอนของกระบวนการงานสร้างสรรค์ มีด้วยกัน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนความคิด เมื่อได้ความคิดหรือไอเดียขึ้นแล้วนำมาจัดแสดงหรือนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เจ้าของผลงานต้องสามารถบอกเล่ากระบวนการคิด เรื่องราว กระบวนการสร้าง ตลอดจนงสะท้อนความหมาย คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ หรือวรรณศิลป์ ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 ตัวอย่างกระบวนการคิดงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะ
ปรีชา เกาทอง. มปป.

ดังนั้น งานวิจัยสร้างสรรค์จึงแตกต่างกับงานสร้างสรรค์คือ งานวิจัยสร้างสรรค์ต้องเกิดจาก กระบวนการแสวงหาความรู้ การคิดเป็นระบบตามขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การกำหนดโจทย์ หรือปัญหาวิจัย การทบทวนวรรณกรรม วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์หรือการแปลผล และสรุป รายงานวิจัย แต่งานสร้างสรรค์นั้น ผู้สร้างสรรค์อาจเกิดความคิดจากจินตนาการ แรงบันดาลใจ ความต้องการ การประดิษฐ์คิดค้น การประยุกต์ หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ฯลฯ ที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินงาน ตามระเบียบวิธีวิจัย แต่ต้องอธิบายแนวคิด จินตนาการ โดยการนำเสนอวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ สามารถสื่อความหมายและสะท้อนอารมณ์ด้านความงาม ความไพเราะ หรือความรู้สึกได้ เพื่อให้ ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเห็นกระบวนการในภาพรวม สามารถดูแผนผังตัวอย่างงานทั้งสองประเภท ด้านล่างนี้

ภาพที่ 5 ตัวอย่างกระบวนการคิดงานสร้างสรรค์ด้านดุริยางคศิลป์
ที่มา: ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์. 2562.

กระบวนการคิดงานทางดุริยางคศิลป์ของ ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ สามารถอธิบายภาพรวมได้ว่า ผู้วิจัยต้องกำหนดแนวคิดว่าจะทำอะไรตามศักยภาพของตน เหตุใดจึงทำ ทำเพื่ออะไร คิดอย่างไร ทำอย่างไร ใช้วิธีการหรือระเบียบวิธีอย่างไร ได้ผลอย่างไรอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ กระบวนการคิดด้านดุริยางคศิลป์ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร

โครงสร้างพันธกิจงานสร้างสรรค์วิชาการ-วิจัย	ประเด็นคำถามแสดงการวิเคราะห์ผลงาน สร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ สร้างสรรค์สื่อ-วิจัย	โครงสร้างพันธกิจหลักของระเบียบวิธีวิจัย
1. แรงคิดใจ (ที่มาของปัญหา ความคิด ความรู้สึก) 2. แนวคิด (มโนทัศน์ ความเชื่อ จินตนาการ ทัศนคติ) 3. ทัศนคติความเชื่อ (ทัศนคติ หลักเหตุผล) 4. การตีความการแปลความ (รูปสัญลักษณ์ของ แนวคิด)	← ความคิด ← คิดจะทำเรื่องอะไร ทำไม? เรื่องที่ทำมีความสำคัญอย่างไร เพราะอะไร ทำไม? เรื่องที่จะทำมีหลักการเหตุผล อย่างไร เพราะอะไร ทำไม? เรื่องที่จะทำมีเหตุผลอ้างอิงอย่างไร เพราะอะไรทำไม? เรื่องที่จะทำมีจุดเด่น จุดประสงค์ อย่างไรเพราะอะไรทำไม? เรื่องที่จะทำมีขอบเขตแค่ไหน เพราะอะไร ทำไม?	1. บทนำ 1.1 ความเป็นมา ความสำคัญปัญหา 1.2 วัตถุประสงค์ของกรวิจัย 1.3 ขอบเขตของกรวิจัย 1.4 ข้อตกลงเบื้องต้นของกรวิจัย 1.5 วิธีการศึกษาวิจัย 1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ 1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ 2. แนวความคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2.1 ที่มาของแรงคิดใจ หลักคิด 2.2 หลักการเหตุผล ปรัชญา 2.3 แนวคิด วิธีการ ขอบเขต
5. รูปแบบ (รูปสัญลักษณ์ทางศิลปะความเป็นอัต ลักษณ์) 6. แนวเรื่อง (เรื่อง เจตนา ความหมายในสาระ ศิลป์) 7. การแสดงออก (เทคนิควิธีการ การนำเสนอ ขบวนการ แนวทาง)	← รูปแบบ รูปสัญลักษณ์ ← เรื่องที่จะทำมีรูปแบบวิธีการ อย่างไร เพราะอะไร ทำไม? เรื่องที่จะทำมีแนวเรื่องอย่างไร เพราะอะไร ทำไม? เรื่องที่จะทำมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอนการแสดงออกแบบใหม่ อย่างไร เพราะอะไร ทำไม?	2.4 ธรรมเนียม เทคนิควิธี การแสดงออก แนวทาง ขบวนการ 2.5 วิเคราะห์ ประเมินผล 2.6 จุดประสงค์ จุดหมาย 2.7 สรุปผลชี้แนะผลที่คาดว่าจะได้รับ 3. วิธีการดำเนินการวิจัยทดลองปฏิบัติ 4. ขั้นตอนกรวิจัย
8. เนื้อหาสาระ (จุดมุ่งหมาย เป้าประสงค์ ผลทาง เนื้อหาสาระ)	← เนื้อหาสาระ ความหมาย ← เรื่องที่จะทำการให้มีผลสรุป และเป้าหมายทางเนื้อหาสาระเป็น อย่างไร เพราะอะไร ทำไม เพื่อ อะไร?	5. การวิเคราะห์ สรุปประเมินผล 6. สรุปผลอภิปรายข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 6 การเปรียบเทียบโครงสร้างของงานวิจัยสร้างสรรค์และงานวิจัย
ที่มา: ปรีชา เกาทอง, มปป.

3. องค์ประกอบการทำงานวิจัยสร้างสรรค์

องค์ประกอบในการทำโครงร่างงานวิจัยสร้างสรรค์หรืองานสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) การกำหนดชื่อหัวข้อวิจัยหรือชื่อโครงการ

ชื่อหัวข้อหรือโครงการต้องมีความความเด่นชัด ครบคลุม และสามารถบ่งบอกได้ว่างานชิ้นนี้
จะทำอะไร กับใคร ที่ไหน โดยผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าผู้วิจัยต้องการสื่อปรากฏการณ์ใด สิ่ง
สำคัญคืออีกอย่างหนึ่งคือ งานนั้นไม่ควรซ้ำซ้อนกับงานคนอื่น และผู้วิจัยควรต้องมีความถนัดในเรื่องที่
จะทำอยู่บ้าง เพื่อจะได้สามารถดำเนินงานได้จนเสร็จสมบูรณ์

การเริ่มต้นเขียนความสำคัญและที่มา นั้น ผู้วิจัยต้องสำรวจว่ามีใครมาทำก่อนหรือไม่ ไม่ว่าจะ
เป็นเรื่องแนวคิด สถานที่ หรือรูปแบบที่ใกล้เคียงกับงานของเรา บางกรณีหากเรามีแบบแผนในการทำ
อยู่ก่อนแล้วสามารถทำตามแบบแผนของเราไปก่อน และปรับหรือดัดแปลงบางขั้นตอนสอดคล้อง
เหมาะสมกับข้อมูลจริง ผู้วิจัยควรตระหนักว่า ผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด

ประเด็นโดยทั่วไปที่ต้องไปสำรวจ ได้แก่ ท้องที่ ชุมชน หรือหาสาเหตุของเรื่องนั้นว่าเกิดจากเหตุใด เช่น เกิดจากปัญหา เกิดจากความต้องการของชาวบ้านหรือภาคส่วน เช่น ด้านวิถีชีวิตและคุณภาพของคน และสังคม ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน พัฒนาด้านการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม นวัตกรรม หรือเพิ่มมูลค่าด้านวิชาชีพหรือศาสตร์สาขานั้นอย่างไร กรณีที่ไม่พบปัญหา สามารถจะจัดทำโครงการเพื่อสร้างให้เกิดสิ่งใหม่หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้วิจัย เช่น ต้องการแสดงออกด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของโครงการควรชัดเจนว่าจะทำอะไร ผู้วิจัยสามารถกำหนดเป็นเรื่องใหญ่เรื่องเดียว หรือเรียงลำดับความคาดหวังที่น่าเป็นไปได้ต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในแต่ละประเด็นอย่างเป็นเอกภาพ และอย่างชัดเจน

3) การกำหนดแนวคิดหรือออกแบบโครงร่างของงาน

การกำหนดแนวคิดหรือออกแบบโครงร่างของงาน สามารถเทียบได้กับการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีความจำเป็นต้องอ้างอิงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตามหลักวิชาการและจรรยาบรรณนักวิจัย เพื่อให้เห็นกรอบแนวคิดของงานว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด แนวคิดในการสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องมีมาก แต่ต้องตรงและมีความสอดคล้องกับงานของเราเป็นหลัก โดยผู้วิจัยต้องสะท้อนว่างานของเรามีความแตกต่างจากงานชิ้นอื่นอย่างไร หรือเมื่อต้องการอ้างอิงความคิดหรือผลงานของผู้อื่นอย่างมีจริยธรรมว่าจะนำมาใช้ ผสมผสาน หรือเชื่อมโยงกับงานงานของเราตรงไหน และนำมาใช้อย่างไร ที่จะสามารถนำเสนอแนวคิดเพื่ออธิบายมุมมอง แรงบันดาลใจ หรือจินตนาการของผู้วิจัยได้เป็นระเบียบ ขั้นตอน

4) การกำหนดวิธีการสร้างสรรค์

การกำหนดวิธีการสร้างสรรค์ เทียบได้กับการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่จำเป็นต้องมีกระบวนการที่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ อีกทั้งขั้นตอนนี้ยังเป็นการสามารถแสดงให้เห็นถึงระบบและขั้นตอนของรายละเอียด ซึ่งคล้ายกับบทที่ 3 การดำเนินการวิจัย แต่เพิ่มขั้นตอนการสร้างสรรค์เพิ่ม เช่น การนำแนวคิดมาสร้างสรรค์งาน การสร้างแบบหรือการประกอบสร้าง การทดลอง การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การปรับแก้ไข การนำเสนอผลงาน การประเมินในมิติต่าง ๆ ตลอดจนคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ โดยทั่วไปต้องประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒಿಯอย่างน้อย 3-5 คน ที่มีคุณวุฒิต้องในระดับศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือศิลปินแห่งชาติในสาขาที่เกี่ยวข้อง

5) การวิเคราะห์ข้อมูลหรือการเขียนอธิบาย

หัวใจหลักของการอธิบายผลงานสร้างสรรค์นั้น แสดงให้เห็นความสามารถในการสังเคราะห์องค์ความรู้ให้บุคคลอื่นเข้าถึงได้ง่าย อธิบายสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มประชากรที่เราศึกษา จากนั้นอธิบายถึงวิธีการคิดและออกแบบ เช่น การอธิบายผลงานประพันธ์เพลงของศาสตร์ด้านดนตรี ต้องอธิบายให้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ และอาจต้องอธิบายเพิ่มเติมจากทฤษฎีในส่วนที่ได้ค้นพบจากการศึกษา เพื่อให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจและเห็นภาพของงานทั้งหมด และเห็นว่าผลงานสามารถนำไปใช้ได้จริง

6) การเผยแพร่ผลงาน

นอกจากการนำเสนอผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์แล้ว สามารถเผยแพร่ผลงานที่แสดงให้เห็นในลักษณะการแสดงผลและสาธิตได้อีกด้วย เช่น การจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการ หรือชุดการแสดงต่าง ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ไปสัมผัส หรือตีความ ควรพยายามรวบรวมรายละเอียดทุกอย่างเพื่อให้ผู้ชมเข้าถึงได้ และเข้าใจงานที่น่าเสนอ ซึ่งปัจจุบันสังคมส่วนใหญ่รับรู้และสามารถเข้าใจงานสร้างสรรค์ได้มากขึ้น

นอกจากนี้การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ในสื่อโซเชียลในวงวิชาการมากขึ้นตามลำดับ เพราะสามารถเป็นผลสะท้อนด้านความนิยมของสังคมหรือกลุ่มคนได้อย่างกว้างขวาง เหมาะกับสังคมปัจจุบัน เช่น ช่องทางยูทูบ เป็นต้น

7) การประเมินผลด้านสุนทรียศาสตร์

ขั้นตอนการประเมินผลแบ่งเป็นสองขั้นตอนใหญ่ ได้แก่ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญตามศาสตร์สาขาวิชาขณะดำเนินงาน และการประเมินสุนทรียะหรือประเมินผลหลังจากการจัดแสดงผลงาน ผู้วิจัยสามารถออกแบบรายละเอียดในรูปแบบต่างกันไปตามแต่ลักษณะของงาน เช่น งานสร้างสรรค์ด้านดนตรีนาฏศิลป์ จำเป็นต้องตรวจสอบระเบียบวิธีจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น ผู้เชี่ยวชาญปราชญ์ ศิลปิน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ หรือศิลปินแห่งชาติ เป็นต้น ส่วนการประเมินเมื่อจัดการแสดง สามารถประเมินความพึงพอใจได้จากผู้ชมได้

4. ตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีตัวอย่าง ดังนี้

งานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์

ชุดวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง “ระบำหิ่งห้อยอัมพวา” โดย รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ไม้เจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร งานวิจัยนี้ได้เริ่มจากการขอทุนจากทาง

มหาวิทยาลัย จุดเริ่มต้นงานวิจัยสร้างสรรค์นี้เกิดจากการลงพื้นที่อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงคราม พบสภาพการสัญจรทางน้ำและภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบทำให้หิ่งห้อยตามธรรมชาติลดลง ทำให้ท่านเกิดแนวคิดที่ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวในอำเภอมวกคือการนั่งเรือชมหิ่งห้อย ซึ่งสภาพปัจจุบันจำนวนหิ่งห้อยลดจำนวนลงอย่างมากและมีแนวโน้มจะสูญพันธุ์ ท่านจึงมีความสนใจที่จะงานสร้างสรรค์ระบําเพื่อเป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน และรักษาหิ่งห้อยให้คงอยู่ในสภาพแวดล้อมท้องถิ่น โดยมีแนวคิดเชื่อมโยงกับศาสตร์ทางนาฏศิลป์เป็นการถ่ายทอดการแสดงชุด “ระบําหิ่งห้อยอำเภอมวก” โดยจัดการแสดงซึ่งเป็นช่องทางช่วยให้ประชาชนจดจำและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสื่อประชาสัมพันธ์ต่อคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวได้อย่างดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพปัญหาของหิ่งห้อย อำเภอมวก จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อสร้างสรรค์การแสดงชุดระบําหิ่งห้อยอำเภอมวก

การทบทวนวรรณกรรม

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ไม้เจริญ ได้สำรวจเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ได้เคยทำงานประเภทนี้ไว้ค่อนข้างเยอะ ดังนั้นเมื่อจะทำเป็นวิจัยสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการและเป็นขั้นเป็นตอนในรูปแบบของวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลจากตำราเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และถอดบทเรียนลักษณะเด่น ความสำคัญของเรื่องหรือคำสำคัญ

ระเบียบวิธีวิจัย

“ระบําหิ่งห้อยอำเภอมวก” ใช้วิธีการสร้างสรรค์ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม และการวิจัยเชิงปริมาณมีด้านข้อมูลประวัติความเป็นมาของหิ่งห้อยอำเภอมวก ด้านลักษณะเด่นและความสำคัญของหิ่งห้อยอำเภอมวก และขอบเขตที่จะนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงชุดระบําหิ่งห้อยอำเภอมวก

จากนั้นศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์การแสดง ได้แก่ นาฏประดิษฐ์ ภาษาท่า การแปรแถว ดนตรี คำร้อง เสื้อผ้า การแต่งหน้าทำผม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหิ่งห้อยอำเภอมวกทั้งหมด นำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดงจากนักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย ด้านดนตรี ด้านภาษา ด้านการแต่งกาย ด้านการแต่งหน้าทำผม

ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาการแสดงสร้างสรรค์ แบ่งเป็น 1) การแต่งคำร้องและทำนองประกอบการแสดง 2) การออกแบบท่ารำ การแปรแถว การแต่งกาย การแต่งหน้า ประกอบการแสดง 3) ตรวจสอบความสอดคล้องของท่ารำและองค์ประกอบการแสดงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ได้เชิญศิลปินแห่งชาติวิพากษ์การ

แสดงผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และท่านยังช่วยเขียนคำนิยามอันสะท้อนถึงความคิดเห็นที่มีต่อผลงานและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งคุณค่าและประโยชน์ของงานสามารถส่งผลให้ผู้ตรวจเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของผลงานอีกด้วย

ขั้นตอนการสำรวจความคิดเห็นในการแสดงสร้างสรรค์ ชุดระบำหิ่งห้อยอัมพวา แบ่งเป็น 1) การสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยใช้สัมภาษณ์แบบเจาะจงจากกลุ่มผู้แสดง 2) จัดการแสดงเผยแพร่เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง จำนวน 100 คน และ 4) สรุปผลการสร้างสรรค์และการเผยแพร่การแสดงชุดระบำหิ่งห้อยอัมพวา 5) จัดแสดงตามโอกาสต่าง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แบบสัมภาษณ์กลุ่ม และ 3) แบบวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงสร้างสรรค์ชุดระบำหิ่งห้อยอัมพวา เพื่อขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะ ได้แก่เชี่ยวชาญเรื่องหิ่งห้อย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ภาษา การแต่งกาย การแต่งหน้าและทำผม

การสร้างสรรค์ชุดการแสดง

การแสดงชุดนี้สร้างสรรค์ขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการสร้างงานที่มีลักษณะทางกายภาพ การเคลื่อนไหวและอากัปกริยาของตัวหิ่งห้อย ที่ส่องแสงสวยงามยามค่ำคืนซีให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของ อำเภอัมพวา และยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์พันธุ์หิ่งห้อยให้คงอยู่คู่อำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสาครต่อไป

การสร้างสรรค์ประกอบด้วย 1) ดนตรีประกอบการแสดงชุดระบำหิ่งห้อยอัมพวา ใช้วงดนตรี ปี่พาทย์เครื่องห้า มีบทขับเสภาและเนื้อร้อง 2) การประดิษฐ์ท่ารำขึ้นมาใหม่โดยใช้ท่ารำเลียนแบบกิริยา ท่าทางตามแบบธรรมชาติของตัวหิ่งห้อย 3) การออกแบบการแต่งหน้าแบบและชุดแต่งกาย โดยการทำผมรวบผมสูงเพื่อที่จะสวมศีรษะของหิ่งห้อย ส่วนการแต่งกายตัดแปลงมาจากลักษณะตัวของหิ่งห้อย ประกอบด้วยชุดหิ่งห้อยตัวเมีย ชุดหิ่งห้อยตัวผู้

เนื้อเพลงระบำหิ่งห้อยอัมพวา

บทขับเสภา

อัมพวาถิ่นเก่าแสนงามด

งามหมดจดอุทยานผลงานศิลป์

หมู่แมลงหิ่งห้อยงามนามระบิล

ทั่วทุกถิ่นอัมพวาน่าชมเอย

ทำนองเพลงหึ่งห้อย

แสงวิบวับระยิบระยับประดับแสง	หมู่แมลงหึ่งห้อยกลางเวหา
ริมลำน้ำแม่กลองเมืองอัมพวา	เด่นสง่างามจับตายามราตรี
เกาะกิ่งก้านลำพูอยู่ทุกแห่ง	เจ้าส่องแสงแพรวพราวตั้งแสงศรี
ทองพรายแพรวงามทั่วพื้นปฐพี	หึ่งห้อยมีประโยชน์นับอนันต์

การเผยแพร่ผลงาน

ชุดวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง “ระบำหึ่งห้อยอัมพวา” ได้ไปแสดงในงานต่าง ๆ หลายแห่ง เช่น ณ บริเวณเวทีตลาดน้ำอัมพวาทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และงานศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำสื่อวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่ทั่วประเทศ พร้อมทั้งถ่ายทอดให้นักเรียนกลุ่มนาฏศิลป์ของชมรมนาฏศิลป์โรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม เพื่อเป็นการอนุรักษ์สมบัติของชาติไทย

ภาพที่ 7 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ ไม้เจริญ และคณะนักแสดง

ในขั้นตอนการเผยแพร่ศาสตร์ด้านนาฏศิลป์ ยังสามารถใช้หนังสือตอบรับจากสิ่งที่คุณวิจัยส่ง
ชิ้นงานไปเผยแพร่ตามโรงเรียนและระดับมหาวิทยาลัยได้อีกด้วย

ภาพที่ 8 “ระบำหิ้งห้อยอัมพวา” ได้รับเชิญไปแสดงยังสถานที่ต่าง ๆ

งานสร้างสรรค์ด้านดนตรี

งานสร้างสรรค์เรื่อง “การประพันธ์เพลงอีสานฟิวชั่น” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชษฐ์ สุดโต อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ งานชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง อีสานฟิวชั่น: บทประพันธ์เพลงสำหรับพิณ” ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย จุดเริ่มต้นอาจารย์ค้นหาความถนัดคือ บทเพลงที่มีสำเนียงอีสาน และสำรวจพบว่า การประพันธ์เพลงส่วนมากมักประพันธ์สำหรับวงดนตรีที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีจำนวนมาก จึงมีแนวคิดต้องการออกแบบให้ขนาดของวงที่บรรเลงมีเครื่องดนตรีจำนวนน้อยขึ้น เพื่อลดขั้นตอนบริหารจัดการและการจัดแสดงดนตรีได้สะดวกมากขึ้น ศาสตร์ดนตรีที่เกี่ยวกับการประพันธ์เพลงประกอบด้วยปัจจัยเรื่องลักษณะบุคลิกการเล่นของนักดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นในการประพันธ์เพลงจึงต้องทำให้มีความเหมาะสมกับนักดนตรีแต่ละคน ลักษณะเฉพาะตัวของนักดนตรีมีผลต่อแนวคิดในการประพันธ์เพลง จากนั้นวิเคราะห์ว่าเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นเหมาะสมกับนักดนตรีคนไหน โดยทำการคัดเลือกนักดนตรีที่มีความถนัดเพื่อให้ถ่ายทอดดนตรีได้ตรงตามวัตถุประสงค์การประพันธ์เพลง การดำเนินงานครั้งนี้ต้องประพันธ์เพลงและฝึกซ้อมการบรรเลงควบคู่ไปด้วย หรือกล่าวได้ว่า การทำงานสร้างสรรค์ต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนารูปแบบงานจนลงตัว ซึ่งเป็นข้อแตกต่างกับวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์ที่ต้องทำเป็นขั้นตอนทีละขั้นตอน งานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทประพันธ์ใหม่สำหรับการบรรเลงกีตาร์ร่วมกับพิณ และศึกษาเทคนิคการ

บรรเลงกีตาร์และพินในรูปแบบใหม่ จะสังเกตได้ว่างานชิ้นนี้ไม่ได้เริ่มจากตั้งโจทย์วิจัยเพื่อแก้ปัญหา แต่เป็นลักษณะต้องการสร้างสรรค์ดนตรี

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชษฐ์ สุดโต ได้ศึกษาแนวคิดต่าง ๆ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ เพลงอีสาน หมอลำ พินอีสาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดเรื่องหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ การศึกษาหลักการของดนตรีอีสาน ศึกษาเทคนิคการบรรเลงกีตาร์ พิน ลักษณะทางดนตรีของ ภาคอีสานและการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

ระเบียบวิธีวิจัย

“การประพันธ์เพลงอีสานฟิวชั่น” ใช้วิธีการสร้างสรรค์ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม แบบสอบถามแบบเจาะจง โดยเตรียม หัวข้อที่จะสัมภาษณ์ครูเพลงพินของอีสานจำนวน 3 คน ได้แก่ 1) นายทองใส ทับถนุน ซึ่งเป็นครูเพลง ด้านพิน เป็นที่ยอมรับนับถือในด้านการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2) นายอาทิตย์ คำหงษ์ศา อาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนเครื่องมือเอกพิน และทั้งยังเป็นนักร้องหมอลำที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน 3) นายเทพวินัส บุระคำ นักเรียบเรียงเสียง ประสานเพลงลูกทุ่ง หมอลำ เป็นผู้มีประสบการณ์ในดนตรีพื้นบ้านอีสานมา 20 กว่าปี โดยสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ทางด้านบันไดเสียง เทคนิคการบรรเลงพิน และบทเพลงบรรเลงพิน

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ใช้อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบ บันทึกรูปการสัมภาษณ์ กล้องบันทึกภาพนิ่ง ระบบดิจิทัล เครื่องบันทึกเสียง และกล้องบันทึกภาพ เคลื่อนไหว การเก็บข้อมูลภาคสนามได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์นายทองใส ทับถนุนเกี่ยวกับการ บรรเลงพิน เทคนิคต่าง ๆ บันไดเสียง แนวคิดในการบรรเลงในแบบเฉพาะตัว และบันทึกการบรรเลง พินในเพลง “ปู่ป่าหลาน” สัมภาษณ์นายอาทิตย์ คำหงษ์ศา เกี่ยวกับลักษณะของพินแต่ละประเภท การตั้งสายแบบต่าง ๆ สัมภาษณ์นายเทพวินัส บุระคำ เกี่ยวกับลักษณะทางดนตรีของภาคอีสาน หมอ ลำเพลิน หมอลำซิ่ง หมอลำหมู่ และแนวทำนองอื่น ๆ ของดนตรีอีสาน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็น การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์และสาธิตแบบเจาะลึก ผู้ศึกษาทดลองปฏิบัติจน เกิดความเข้าใจ

การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์เทคนิคการบรรเลงพิน และลักษณะทางดนตรีของภาคอีสาน จากการศึกษาเพื่อให้เห็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และสำเนียงของพิน โดยการถอดโน้ตแล้วนำมา วิเคราะห์ลักษณะบันไดเสียงที่ใช้ รวมทั้งเทคนิคที่ใช้ในการบรรเลง จัดเรียงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับ เทคนิคการบรรเลงกีตาร์ และการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

ด้านเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการใช้กีตาร์โปร่ง กีตาร์ไฟฟ้า พิณโปร่ง และพิณไฟฟ้า เป็นเครื่องดนตรีหลักในการดำเนินงานหลักของบพประพันธ์ และใช้เครื่องดนตรีอื่น ๆ ของภาคอีสานและเครื่องดนตรีตะวันตกตามความเหมาะสมกลมกลืน และตามลักษณะของบพประพันธ์ และเพื่อให้บพประพันธ์สามารถนำไปบรรเลงได้อย่างกว้างขวางผู้ประพันธ์จึงต้องการใช้เครื่องดนตรีไม่เกิน 10 ชิ้น

การสร้างสรรค้บพประพันธ์เพลง

การสร้างสรรค้บพประพันธ์เพลงเป็นการบรรเลงขึ้นมาใหม่โดยศึกษาลักษณะทางดนตรีของภาคอีสาน เอกลักษณ์ของเทคนิคการบรรเลงพิณ จากนั้นเลือกบันไดเสียงของดนตรีอีสาน จังหวะต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะทางดนตรีอีสานที่สามารถนำมาปรับเพื่อให้สามารถนำมาเล่นกับเครื่องดนตรีตะวันตกได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน จากนั้นจึงวางโครงสร้างของบพเพลงตามการตีความ และจินตนาการของผู้ประพันธ์ คัดเลือกนักดนตรีและบันทึกเสียงบพประพันธ์ในห้องบันทึกเสียง

ขั้นตอนการประพันธ์เพลง ได้ประพันธ์บพเพลงสร้างสรรค์ จำนวน 2 บพเพลง ได้แก่ Mr.TT และ Phuthai 5 โดยการเรียบเรียงดนตรีตามขั้นตอนการคัดเลือกลักษณะทางดนตรีอีสานที่สามารถนำมาประยุกต์และดัดแปลงให้เหมาะสมกับดนตรีตะวันตก โดยมีกีตาร์และพิณเป็นตัวดำเนินงานหลัก บันทึกเสียงบพเพลง โดยใช้เครื่องดนตรีที่เหมาะสมกับบพเพลง เรียบเรียงโน้ตบพเพลง แนวคิดเบื้องต้นในการประพันธ์เพลง อรรถาธิบายและบทวิเคราะห์ ขึ้นสรุป นำเสนอผลงานจากการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยนำเพลงไปจดลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัย

การเผยแพร่ผลงาน

บพประพันธ์ “อีสานพิวชั่น” ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชษฐ์ สุดโต นำเสนอผลงาน 2 ช่องทาง ได้แก่ 1) เผยแพร่เป็นวิดีโอที่ได้จากการตัดต่อระหว่างบันทึกเสียงในห้องอัด ทางสื่อโซเชียล เฟสบุค ยูทูป 2) เผยแพร่ในรูปแบบการแสดงสดในเทศกาลดนตรี

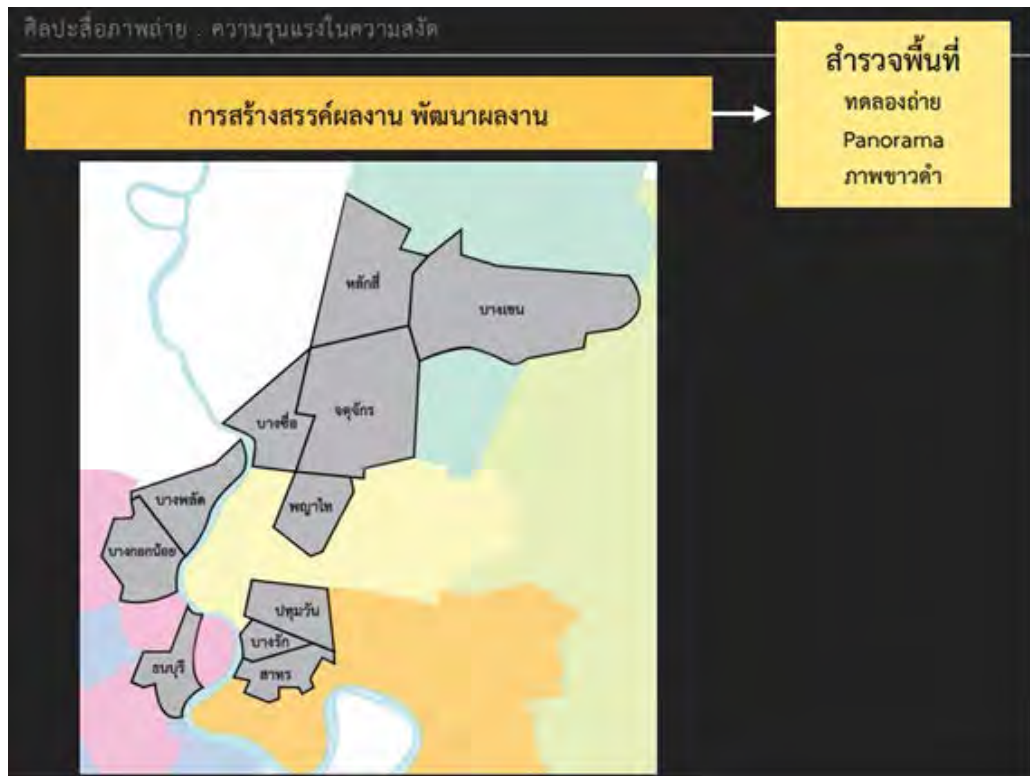
เมื่อได้ทำการเผยแพร่แล้ว ผลที่ตามมาคือมีผู้ติดต่อขอนำบพเพลงไปประกอบสารคดี และรายการดนตรีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการนำผลไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ ยังสามารถนำบพเพลงไปใช้ในเชิงธุรกิจได้โดยปล่อยสตรีมมิ่งให้ดาวน์โหลดได้ ต่อมาได้มีผู้สนใจในบพเพลงขอให้บรรเลงสดจนเกิดเป็นวงดนตรีชื่อ “อีสานพิวชั่น” และได้รับเชิญให้ไปทำการแสดงในงานเทศกาลดนตรีต่าง ๆ ผลจากการประยุกต์ใช้ประโยชน์อีกประการคือ การนำองค์ความรู้จากการประพันธ์เพลงมาบูรณาการกับการเรียนการสอน โดยใช้เชื่อมโยงเป็นบทเรียนให้นักศึกษาในรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ไฟฟ้า และการประพันธ์เพลงอีกด้วย

ภาพที่ 9 โปสเตอร์และภาพถ่ายในการประชาสัมพันธ์วงดนตรี "อีสานฟิวชั่น"

งานสร้างสรรค์ด้านศิลปะ

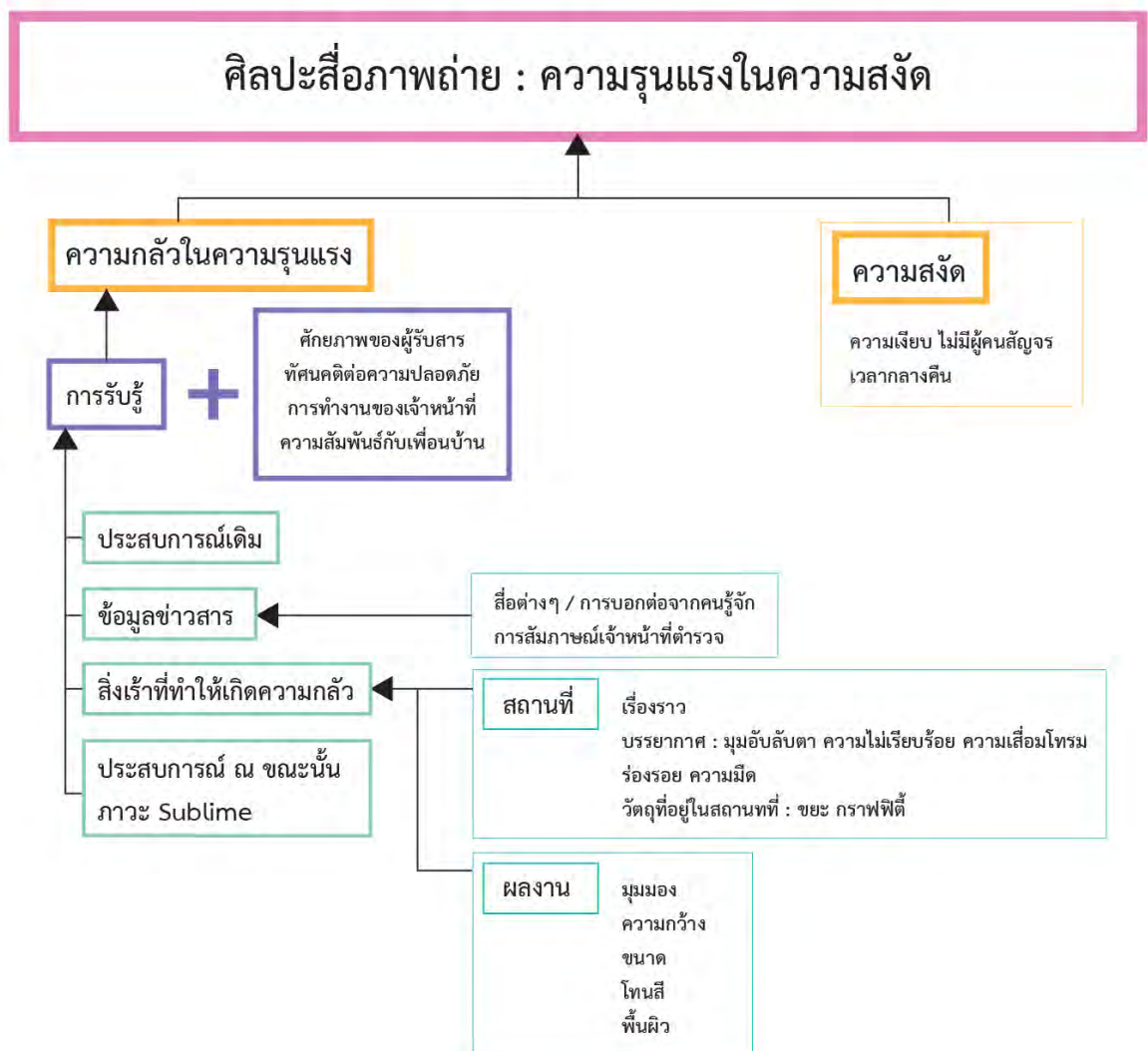
วิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง "ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ" ปริญญาณีพนธ์ดุขฎฐิ
บัณฑิต สาขาศิลปกรรม โดย อาจารย์ ดร. วรพรรณ สุรัสวดี อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบ
โดยเริ่มอาจารย์ค้นหาสิ่งที่ตนเองถนัดนั้นคือการถ่ายภาพ ประกอบกับอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มานาน มี
ความเคยชินและประสบการณ์ตรงจากการผ่านสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะความรู้สึกถึงต่อความ
ปลอดภัยในการดำรงชีวิต จากนั้นเริ่มไปสอบถามจากเพื่อน ๆ ว่ามีมุมมองกับกรุงเทพฯ อย่างไรบ้าง
จนได้มุมมองในแง่ของความอันตราย จากนั้นเริ่มจากการตั้งคำถามว่า "จะสื่อความรู้สึกกลัวด้วย
ภาพถ่ายได้อย่างไร?" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยของสังคมยุคปัจจุบันที่
ก่อให้เกิดความรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในบรรยากาศของกรุงเทพมหานครตอนกลางคืน และ
เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อภาพถ่าย โดยถ่ายทอดบรรยากาศที่ผู้วิจัยรับรู้ถึงความรุนแรงของ
สถานที่ในกรุงเทพมหานครที่เงียบสงัดยามค่ำคืนจากการถ่ายภาพจากสถานที่ที่เคยเกิดอาชญากรรม
จากสำรวจและคัดเลือกพื้นที่ในเขตต่าง ๆ 11 เขต ดังนี้

ภาพที่ 10 แผนที่แสดงเขตในกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยคัดเลือก

การทบทวนวรรณกรรม

อาจารย์ ดร. วรพรรณ สุรัสวดี ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการรับรู้ ความรุนแรงและความกลัว และอาชญากรรม และแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายภาพ ทฤษฎีจิตพิสัย ภาพถ่าย และแนวคิดของศิลปินที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมเป็นแนวคิดที่จะสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดแง่ลบของเมือง 2) การถ่ายทอดบรรยากาศของตอนกลางคืนที่แตกต่างกับตอนกลางวัน 3) ความอันตรายหรือความน่ากลัว และ 4) รูปแบบการสร้างสรรค์งานเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกกลัวในแง่มุมต่าง ๆ ของศิลปินต่อความกลัวของวัฒนธรรมและสังคม

ภาพที่ 11 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

“ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ” เริ่มจากการการศึกษาองค์ความรู้จากชาวอาชญากรรมและกำหนดกรอบแนวคิด จากนั้นสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ดูแลรับผิดชอบตามเหตุการณ์ที่เป็นข่าว ต่อมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานโดยการถ่ายภาพในมุมมองและวิธีการที่หลากหลาย ทำการพัฒนาผลงานโดยการกลับไปถ่ายภาพตามสถานที่ที่กำหนดไว้ซ้ำหลายครั้งเพื่อให้ได้ภาพที่ตรงกับความต้องการ และสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในวงการถ่ายภาพโฆษณา ช่างภาพอิสระ อาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายภาพเพื่อให้ได้ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการวิเคราะห์ผลงาน และจัดแสดงผลงาน จนสรุปองค์ความรู้ ดังกรอบการดำเนินงานด้านล่างนี้

ภาพที่ 12 กรอบการดำเนินงาน

การสร้างสรรค์ผลงาน

ผลงานชุดนี้ใช้เทคนิคการต่อภาพในการสร้างผลงาน โดย อาจารย์ ดร. วรพรรณ สุรัสวดี ได้ใช้แนวคิดของผลงานภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องด้านแนวคิด ผนวกกับผลงานภาพถ่ายที่เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ โดยการใช้การถ่ายภาพแบบปกติเปรียบเทียบกับภาพถ่ายพาโนรามา (Panorama) ในแบบขาวดำ เพื่อให้เกิดการรับรู้ที่เหมือนอยู่ในบรรยากาศจริงมากกว่า ขั้นตอนการพัฒนาผลงานโดยการทดลองถ่ายสถานที่เดียวกันซ้ำหลายครั้ง ใช้เทคนิคการจัดภาพ (Post Production) เทคนิคการต่อภาพ (Photo stitching) การตัดภาพ (Crop) และการปรับแสงด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จนงานเสร็จสมบูรณ์ ดังตัวอย่างด้านล่างนี้

ภาพที่ 13 ภาพถ่ายก่อนนำมาต่อในหลายมุมมอง

ภาพที่ 14 ภาพถ่ายที่ต่อแล้วก่อนปรับเป็นขาวดำ

ภาพที่ 15 ภาพถ่ายที่ใช้เทคนิคการต่อภาพและแสงเสร็จสมบูรณ์

การเผยแพร่ผลงาน

ผลงานภาพถ่าย “ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ” อาจารย์ ดร. วรพรรณ สุรัสวดี นำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการ การจัดแสดงผลงานโดยอธิบายสรุปความคิดผลการการถ่ายภาพเมือง (Cityscape photography) ที่ถ่ายทอดความรุนแรงในความเงียบช่วงเวลากลางคืนของกรุงเทพฯ เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกถึงบรรยากาศไม่ปลอดภัย สามารถสรุปแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายทั้งสิ้น จำนวน 21 ภาพ ได้ดังนี้

1. การเลือกพื้นที่เลือกจากลักษณะของพื้นที่เป็นสถานที่ทั่วไปที่คนสัญจรผ่าน แต่ทำให้ผู้วิจัยสัมผัสถึงความรุนแรงในความรู้สึก โดยทางกายภาพเป็นที่ที่ขาดความเป็นระเบียบ มีขยะ สกปรก มีรอยขีดเขียน หยาบ และแสงไฟส่องสว่างไม่ทั่วถึง

2. ลักษณะของพื้นที่ที่เข้าไปถ่ายภาพ สามารถแบ่งได้ 4 รูปแบบคือ 1) พื้นที่ที่เป็นซอยลึกและกว้าง 2) พื้นที่ที่เป็นตรอกหรือซอยแคบ 3) พื้นที่ที่มีมุมซับซ้อนหรือมีทางแยก 4) พื้นที่ที่รกร้าง

3. องค์ประกอบในการถ่ายภาพที่เป็นผลมาจากลักษณะของสถานที่ แบ่งได้ 4 รูปแบบ คือ 1) พื้นที่ที่เป็นซอยลึกและกว้างจะเห็นเส้นนำสายตาในทิศทางเดียว พุ่งตรงไปด้านหน้า 2) พื้นที่ที่เป็นตรอกหรือซอยแคบที่ต้องแพนกล้องเพิ่มหรือถอยออกจากซอยเพื่อถ่ายจากด้าน หน้าเข้าไป ทำให้เกิดการเปรียบเทียบบรรยากาศที่แตกต่างระหว่างในซอยและปากซอย 3) พื้นที่ที่มีมุมซับซ้อนหรือมีทางแยก ชวนให้คิดต่อว่าเส้นทางที่แยกออกคือทางหนีของผู้ชม หรือทางมาของโจร และเห็นความแตกต่างระหว่างในซอยและปากซอย 4) พื้นที่ที่รกร้างส่วนใหญ่ประกอบด้วยต้นไม้ แสงสว่างส่องน้อย ทำให้ต้องใช้เวลาในการถ่ายนานจึงเห็นความเคลื่อนไหวของพุ่มไม้ ช่วยสร้างบรรยากาศความไม่นิ่งในความเงียบได้

4. มุมมองในการถ่ายภาพมี 2 ลักษณะใหญ่ คือ มุมระดับสายตาและมุมต่ำ แต่จะมีการกดหรือยกกล้องขึ้นบ้างเล็กน้อย เพื่อให้ได้มุมของภาพที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่นั้น ๆ เช่น หากต้องการให้เห็นพื้นจะกดกล้องลงเล็กน้อย แต่หากต้องการให้เห็นความสูงของตึกหรือต้นไม้ที่อยู่ด้านบนจะยกกล้องขึ้น

5. เทคนิคการต่อภาพ (Stitching) เป็นภาพพาโนรามาช่วยเปิดมุมมองในการมองเห็นให้กว้างขึ้น เนื่องจากภาพมุมแคบทำให้เกิดข้อจำกัดในการรับรู้อารมณ์ การเปิดรูปแบบการรับรู้ให้กว้างกว่าองศาของตามนุษย์ และการพิมพ์ภาพขนาดใหญ่ทำให้กระตุ้นการรับรู้ของผู้ชมให้รู้สึกเหมือนยืนอยู่ในภาพ

6. แนวทางของศิลปินที่ได้นำมาใช้ คือการถ่ายทอดในรูปแบบของภาพขาวดำที่มีความตัดกันของแสงมาก (High contrast) เพื่อเน้นบรรยากาศให้ดูมีความกดดัน โทนขาวดำช่วยทำให้สามารถนำเสนอเรื่องของความมืด ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเรื่องของพื้นผิวในงานของมุงค์ใช้ความหยابกระด้างเพื่อเพิ่มกระตุ้นความรู้สึกรุนแรงให้มากขึ้น ส่วนการใช้มุมมองพาโนรามาเป็นสิ่งที่ต่างจากผลงานของศิลปินที่ยกมา ส่วนใหญ่จะถ่ายภาพในระยะปกติที่เลนส์สามารถรับมุมมองนั้น ๆ ได้

ภาพที่ 16 อาจารย์ ดร. วรพรรณ สุรัสวดี กับนิทรรศการ
“ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความรุนแรงในความสงบ”

ภาพที่ 17 ภายในนิทรรศการ

การจัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงานภาพถ่ายนั้น ใช้การรายงานข้อมูลจากประเด็นความคิดเห็นของผู้ชมเป็นหลัก จากการจัดแสดงนิทรรศการระหว่างวันที่ 9-15 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ อาคารฝึกประสบการณ์วิชาชีพเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้เข้าชมนิทรรศการแสดงความ

คิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าชมนิทรรศการ จำนวน 72 คน เป็นชาย 23 คน หญิง 49 คน 2) ผู้ชมได้รับความรู้สึกเหมือนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในภาพอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด 3) ภาพที่ทำให้รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย ความหวาดกลัว โดยเฉลี่ยแล้วทุกภาพอยู่ในระดับมาก แต่มีบางภาพที่อยู่ในระดับมากที่สุดมีดังนี้ เขตธนบุรี เขตบางรัก 3 (สี่พระยา) เขตบางซื่อ 1 (บางโพ) เขตบางเขน 2 (วัชรพล) และเขตหลักสี่ 4) ภาพผลงานชุดนี้ทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงความรุนแรงตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมาก ดังแสดงภาพประกอบด้านล่างนี้

ภาพที่ 18 ภาพถ่ายในเขตธนบุรี

ภาพที่ 19 ภาพถ่ายในเขตบางรัก 3 (สี่พระยา)

ภาพที่ 20 ภาพถ่ายในเขตบางซื่อ 1 (บางโพ)

ภาพที่ 21 ภาพถ่ายในเขตบางเขน 2 (วัชรพล)

ภาพที่ 22 ภาพถ่ายในเขตหลักสี่

งานสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรม

“การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น งานวิจัยนี้ได้ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัย จุดเริ่มต้นคืออาจารย์มีประสบการณ์จากการเป็นอาสาสมัครสอนหนังสือให้คนตาบอด และพบว่าสถานที่สอนหนังสือให้คนตาบอดได้มีคอมพิวเตอร์วางอยู่โดยไม่ได้ใช้งานหรือนำคอมพิวเตอร์มาให้บริการประโยชน์แต่อย่างใด จึงเกิดแนวคิดว่าจะมีสื่อหรือนวัตกรรมที่ช่วยเหลือให้คนตาบอดได้พัฒนาและแก้ไขสภาพปัญหาทางการเรียนภาษาไทยเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น และใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นและเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยได้ปรึกษากับนักวิศวกรรมว่าจะสามารถทำอะไรกับคอมพิวเตอร์ได้บ้าง และสร้างนวัตกรรมซอฟต์แวร์สำหรับการอ่านของคนตาบอด

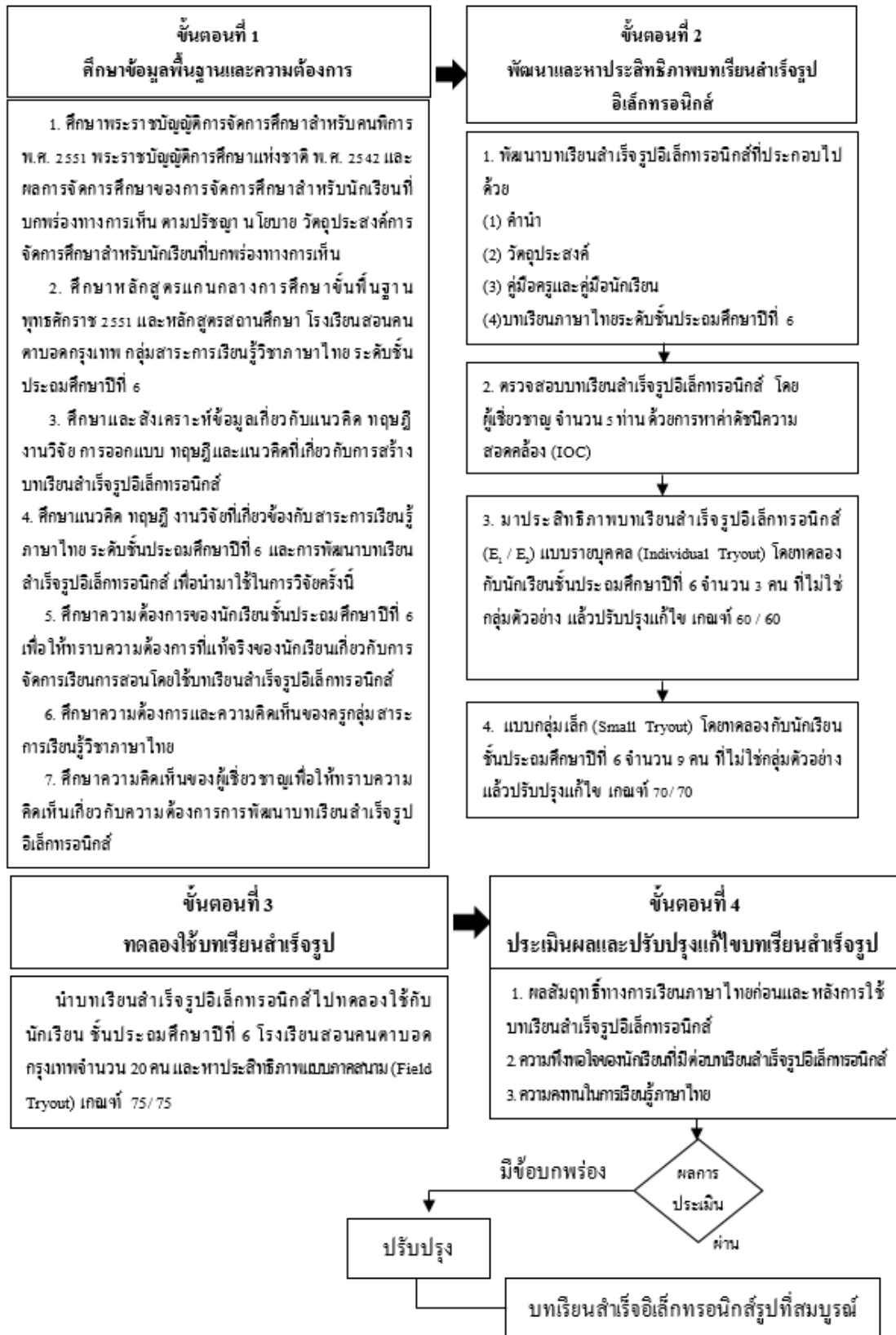
งานวิจัยนี้ได้มีการบูรณาการ 3 ศาสตร์ จัดเป็นงานวิจัยเชิงนวัตกรรม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น 2) เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ 4) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นจากหลังจากใช้บทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็นที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรโรงเรียนสอนคนตาบอด 2) นักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น 3) บทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทย 5) ความพึงพอใจ 6) ความคงทนในการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

“การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น” เป็นงานวิจัยและพัฒนา (R&D: research and development) มีการตั้งสมมติฐานของผลการใช้โปรแกรม เริ่มต้นจากโดยสำรวจและเก็บข้อมูลปัญหาจากเด็กที่สอนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นและสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ และครู โรงเรียนสอนคนตาบอดบ้านพญาไทแบบเจาะจง เนื้อหาบทเรียนประกอบด้วย ภาษาพาที และวรรณคดีลำนำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 บทเรียน มีการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ และการจัดทำแบบสอบถาม คู่มือการใช้โปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้น และมีการประเมินผลการใช้ด้วยค่าสถิติ จากนั้นนำไปทดลองใช้จริงกับนักศึกษาตาบอดที่พทยา เพื่อจะได้ไม่ซ้ำกับกลุ่ม ดังกรอบแนวคิดด้านล่างนี้

ภาพที่ 23 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

จากกรอบแนวคิดสามารถอธิบายขั้นตอนวิจัย ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) โดยสร้างแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนก่อนการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ และแบบสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยก่อนการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ (Design and Development : D and D) โดยการสร้างคู่มือครู การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ฉบับร่าง นำบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ฉบับร่างที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ด้านการสอนภาษาไทย ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการศึกษาพิเศษ (ด้านเด็กที่บกพร่องทางการเห็น) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม นำไปหาประสิทธิภาพ และทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) ขั้นตอนนี้เป็นการทดลองใช้บทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเห็น (Implementation: I) เพื่อทดลองใช้โปรแกรม มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อประเมินความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งการทดลองจะมีครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในเวลาที่นักเรียนเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2)

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ (Evaluation : E) สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เพื่อประเมินคุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูป

การเผยแพร่ผลงาน

“การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น” และได้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินผลเพื่อขยายผลต่อกับเด็กตาบอดในโรงเรียนอื่นด้วย ได้มีการนำเสนอที่ประเทศสเปน และได้นำไปประกวดที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ การประกวดสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมระดับมัธยม อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และบุคคลทั่วไป ประจำปี 2562 ต่อมาได้มีการจัดลิขสิทธิ์ โดยลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภาพที่ 24 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น
รับรางวัลการประกวดสืบประวัติวีรกรรมฯ ประจำปี 2562

ภาพที่ 25 เอกสารการจดลิขสิทธิ์ผลงาน

5. บทสรุปการจัดการความรู้

งานวิจัยสร้างสรรค์หรืองานสร้างสรรค์มีขั้นตอนคล้ายกับระเบียบกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยควรเริ่มต้นจากสิ่งที่สนใจ และศึกษานิยามของผลงานตามประกาศ กพอ. ว่าด้วยเรื่องเกณฑ์การขอดำรงตำแหน่งทางวิชาการ การเขียนโครงร่างวิจัยควรตั้งชื่อหัวข้อให้ชัดเจนและก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่วงวิชาการและสังคม หากเรื่องที่น่าสนใจนั้นไม่ต้องการทำวิจัยเพื่อปัญหา ผู้วิจัยสามารถสร้างเป็นแนวผลงานสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับศาสตร์สาขาวิชาได้ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องสามารถเป็นไปได้ และเมื่อดำเนินการแล้วต้องตอบวัตถุประสงค์ให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยต้องสามารถอธิบายตั้งแต่สภาพปัญหา ความต้องการของกลุ่มประชากรที่ศึกษา จากนั้นอธิบายถึงวิธีการคิด การออกแบบ การดำเนินการสร้างชิ้นงาน การตรวจสอบคุณภาพ การพัฒนา และการเผยแพร่ผลงาน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเห็นภาพรวมของกระบวนการทั้งหมด

หัวใจสำคัญคืองานวิจัยและงานสร้างสรรค์นั้น ผู้วิจัยต้องสามารถอธิบายให้ได้ว่า ผู้วิจัยจะสร้างสรรค์อะไรและมีกระบวนการสร้างอย่างไร การถ่ายทอดความคิด หรือพัฒนารูปแบบสามารถสร้าง ทดลอง และพัฒนาควบคู่กันไปได้ โดยปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงกับศาสตร์สาขาวิชา ขั้นตอนการเผยแพร่ผลงานมีสองลักษณะ คือ 1) รูปเล่มรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ 2) การจัดการแสดง นิทรรศการ หรือการสาธิต เป็นต้น เพื่อยืนยันว่าผลงานมีคุณค่าและสามารถนำไปใช้งานได้จริง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ กพอ. ระบุไว้อย่างครบถ้วน

บรรณานุกรม

- กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น. (2563). เอกสารประกอบการจัดการความรู้เรื่องบทเรียนสำเร็จรูป
อิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาตาบอด. (20 พฤษภาคม 2563).
ณรงค์ชัย ปิฎกรงค์. (2562). เอกสารประกอบการสอนวิชาระเบียบวิธีวิจัยและการสร้างสรรค์ทาง
ดุริยางคศิลป์ ระดับดุขฎฐิบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
ประจักษ์ ไม้เจริญ. (2563). เอกสารประกอบการจัดการความรู้เรื่องวิจัยสร้างสรรค์ชุด ระบาย
หิ้งห้อย. (20 พฤษภาคม 2563).
ปรีชา เกาทอง. (มปป.). เอกสารประกอบการบรรยาย การเขียนเนื้อหาสาระทางวิชาการจากการ
สร้างสรรค์ ศิลปะวิชาการ สร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย การวิจัยศิลปะ.
ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้
ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2563. เล่ม
137 ตอนพิเศษ 147 ง ราชกิจจานุเบกษา. 23 มิถุนายน 2563.
วรพรรณ สุรัสวดี. (2563). เอกสารประกอบการจัดการความรู้เรื่อง ศิลปะสื่อภาพถ่าย : ความ
รุนแรงในความสงบ. (20 พฤษภาคม 2563).
วิเชษฐ์ สุดโต. (2563). เอกสารประกอบการจัดการความรู้เรื่องวิจัยสร้างสรรค์ อีสานฟิวชั่น.
(20 พฤษภาคม 2563).
สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2555). เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมวิชาการนานาชาติ
เรื่อง ASEAN Arts Research. จัดโดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(22-23 กันยายน 2555)
_____. (2556). การวิจัยสร้างสรรค์. (บทความ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2556).
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557. สำนักมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา.
Royin.go.th. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (ออนไลน์).
<https://dictionary.apps.royin.go.th/>.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

KM ประจำปีการศึกษา **2562**